

Datum

2021-01-13

Vår referens

Anna Mellgren

Utredningssekreterare

anna.mellgren@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Kulturdepartementets remiss av Institutet för språk och folkminnets förslag till handlingsprogram för bevarande av de nationella minoritetsspråken GYVF-2020-4771

Sammanfattning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått möjlighet att yttra sig över remiss gällande redovisning av regeringsuppdraget *Handlingsprogram för bevarande av de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romska* (Ku2019/01339/CSM). Uppdraget som gavs till Institutet för språk och folkminnen har varit att ta fram och föreslå ett långsiktigt och samlat handlingsprogram för bevarande av de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romska. Sametinget fick ett motsvarande uppdrag för samiska. Handlingsprogrammets syfte är att främja möjligheten för de nationella minoritetsspråken att revitaliseras och fortleva som levande språk i Sverige, och kommer följaktligen att vara inriktat mot det sistnämnda av minoritetspolitikens två övergripande mål.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ställer sig i huvudsak positiv till de framlagda förslagen och nämndens synpunkter redovisas i sin helhet nedan.

Förslag till beslut

1. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande över Kulturdepartementets remiss av Institutet för språk och folkminnets förslag till handlingsprogram för bevarande av de nationella minoritetsspråken och överlämnar detsamma till kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

- Förslag till handlingsprogram för bevarande av de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romska
- Kulturdepartementets remiss av Institutet för språk och folkminnets förslag till handlingsprogram för bevarande av de nationella minoritetsspråken
- G-Tjänsteskrivelse GVN 2020-01-29 Yttrande över Kulturdepartementets remiss av förslag till handlingsprogram för bevarande av de nationella minoritetsspråken
- GVN 2020-01-29 Förslag till yttrande över Kulturdepartementets remiss av förslag till handlingsprogram för bevarande av de nationella minoritetsspråken

Beslutsplanering

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens arbetsutskott 2021-01-20

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2021-01-29

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden (GVN) var remissinstans då Utbildningsdepartementets betänkande *Nationella minoritetsspråk i skolan* (SOU 2017:91) remitterades och lämnade ett yttrande (GYVF-2018-150) till kommunstyrelsen. I utredningen *Nationella minoritetsspråk i skolan* (SOU 2017:91) föreslås bland annat att kravet på förkunskaper i språken tas bort för elever i gymnasiet och gymnasiesärskolan. På så sätt skulle alla elever som tillhör de nationella minoriteterna ha möjlighet att delta i undervisningen oavsett tidigare språkkunskaper. Det föreslås i samma utredning också att meritpoäng för kurser i nationellt minoritetsspråk i gymnasieskolan skulle kunna öka gymnasieelevers motivation, och att den möjligheten därför bör utredas närmare.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ställde sig positiv till att stärka de nationella minoritetsspråken men ställde sig inte bakom utredningens huvudförslag om nationellt minoritetsspråk som ett eget ämne på grund av att det anses få långtgående ekonomiska och organisatoriska konsekvenser.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har nu fått möjlighet att yttra sig över remiss gällande redovisning av regeringsuppdraget *Handlingsprogram för bevarande av de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romska* (Ku2019/01339/CSM). I proposition *En stärkt minoritetspolitik* (prop. 2017/18:199) konstaterar regeringen att språk och kultur är kärnan i de nationella minoriteternas identitet. En fungerande överföring av språk och kultur mellan generationer är därför en central uppgift för minoritetspolitiken. I skrivelsen *Nystart för en stärkt minoritetspolitik* (skr. 2017/18:282) gör regeringen bedömningen att ett långsiktigt och samlat handlingsprogram för bevarande av de nationella minoritetsspråken bör utarbetas och antas.

I juni 2019 fick Institutet för språk och folkminnen (Isof) regeringens uppdrag att ta fram ett långsiktigt och samlat handlingsprogram för bevarande av de nationella minoritetsspråken finska, jiddisch, meänkieli och romska. Sametinget fick ett motsvarande uppdrag för samiska. Handlingsprogrammets syfte är att främja möjligheten för de nationella minoritetsspråken att revitaliseras och fortleva som levande språk i Sverige, och kommer följaktligen att vara inriktat mot det sistnämnda av minoritetspolitikens två övergripande mål.

Handlingsprogrammets kapitel täcker olika samhällsområden som identifierats som centrala för revitaliseringen av de nationella minoritetsspråken och består av förslag till åtgärder som kan utföras på kort eller på lång sikt.

Utredningens förslag och bedömningar samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens reflektioner

Delar av handlingsprogrammet har tidigare remitterats och således yttrar sig GVN endast om de nyttillkomna förslagen. Yttrandet innehåller endast de avsnitt som berör GVN:s ansvarsområden och där nämnden har synpunkter eller kommentarer. Sammantaget ser gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden positivt på syftet med den föreslagna handlingsplanen och de framlagda förslagen. Nedan följer nämndens kommentarer och synpunkter utifrån respektive avsnitt.

3.5 Gymnasium

Utredningens förslag:

- Gymnasieprogram med inriktning mot nationella minoriteter ges möjlighet att bli riksrekryterande. (Förslag i enlighet med SOU 2017:91). Detta bör också gälla de yrkesförberedande nationella gymnasieprogrammen.
- Möjligheten att anordna tvåspråkig ämnesundervisning i gymnasiet utreds, i syfte att bland annat undersöka om incitament behövs för att öka skolornas benägenhet att anordna tvåspråkig undervisning.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens synpunkter:

Nämnden ställer sig positiv till förslagen som bland annat innefattar tillägget att även yrkesförberedande nationella gymnasieprogram ges möjlighet att bli riksrekryterande.

3.6.2 LärarutbildningarUtredningens förslag:

- Lärare som undervisar i modersmål utan att vara behöriga, samt legitimerade lärare i andra ämnen och som talar ett nationellt minoritetsspråk, ges möjlighet att inom ramen för sin tjänst eller via till exempel Lärarlyftet, kunna genomföra studier för att bli behöriga att undervisa i ämnet nationellt minoritetsspråk eller bedriva ämnesundervisning på ett nationellt minoritetsspråk inom ramen för tvåspråkig undervisning.
- För att tillgodose behovet av lärare i nationella minoritetsspråk bör pedagogisk utbildning riktas till modersmållärare för att ge dem behörighet.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens synpunkter:

Nämnden ställer sig positiv till förslagen. Dock ser nämnden att det behövs förtydligande vad gäller finansiering av det senare förslaget och ser att detta utreds vidare.

4.2 Språken i yrkeslivetUtredningens förslag:

Kommuner och skolhuvudmän som erbjuder studier i ett eller flera nationella minoritetsspråk i gymnasiet, bör också uppmuntras att erbjuda dessa språk inom yrkesvuxenutbildningar. Särskilt prioriterade bör omsorgsyrken eller yrken med inriktning mot barn och unga vara.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens synpunkter:

Nämnden har inget att invända mot förslaget och håller med om de av utredningen prioriterade utbildningsområdena.

Ansvariga

Marina Nillund Enhetschef

Lars Rehnberg Förvaltningschef